

**שים לב:** בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.  
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

## יהדות

לבתי ספר עצמאיים

### הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

|           |   |             |   |        |   |            |
|-----------|---|-------------|---|--------|---|------------|
| פרק ראשון | — | דינים       | — | (8x6)  | — | 48 נקודות  |
| פרק שני   | — | מחשבה ומוסר | — | (13x4) | — | 52 נקודות  |
|           |   |             |   |        | — | 100 נקודות |

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.  
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

**בהצלחה!**

## השאלות

### פרק ראשון — דינים (48 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 1–12.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

#### 1. תוספת שבת ועובדין דחול

- א. (1) ממתי אדם יכול לקבל על עצמו תוספת שבת בערב שבת?
- ב. (2) כתוב שלושה מקרים שבהם מותר לעשות בתוספת שבת פעולות שנאסרו משום שבות. (3 נקודות)
- ג. (2 נקודות) הסבר את המושג "אסור משום עובדין דחול".
- ד. (3 נקודות) מדוע לצורך מצווה מותר לעשות בשבת "עובדין דחול"? (3 נקודות)

#### 2. דיני מעשה שבת

- א. (1) באיזה מקרה מותר לאדם שעשה מלאכה בשבת ליהנות ממנה באותה שבת?
- ב. (2) באיזה מקרה מותר לאדם שעשה מלאכה בשבת ליהנות ממנה רק במוצאי שבת?
- ג. (3) באיזה מקרה אסור לאדם שעשה מלאכה בשבת ליהנות ממנה לעולם? (5 נקודות)
- ד. ציין שני מקרים שבהם מותר לאדם ליהנות בשבת ממלאכה שנוכרי עושה עבורו באותה שבת. (3 נקודות)

#### 3. מלאכת הצד

- א. באיזה מקרה מותר בשבת לסגור דלת של חדר שנמצא בו בעל חיים, גם אם בעל החיים ניצוד על ידי כך? (3 נקודות)
- ב. באיזה אופן מותר בשבת לכסות כלי שיש בו זבובים? (2 נקודות)
- ג. מדוע מותר בשבת לכפות כלי על נחש גם אם בינתיים לא הזיק? כתוב שתי סיבות. (3 נקודות)

#### 4. מלאכת הכותב ומלאכת המוחק

- א. כתוב שתי פעולות שחז"ל אסרו לעשותן בשבת, מחשש שמא יכתבו בשבת. (3 נקודות)
- ב. ציין שתי דוגמאות לכתיבה שאסורה מדרבנן. (2 נקודות)
- ג. איזו מחיקה אסורה מדאורייתא? התייחס בתשובתך לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

## 5. הלכות ליל הסדר

- א. בליל הסדר נוטלים ידיים פעמיים.  
 (1) מתי נוטלים ידיים בלי לברך על הנטילה?  
 (2) מתי נוטלים ידיים בברכה?  
 (2 נקודות)
- ב. מדוע בעת אמירת ההגדה צריך שיהיו לפני הסועד חרוסת ושני תבשילים? (3 נקודות)
- ג. במהלך אמירת ההגדה שותים ארבע כוסות יין.  
 פרט את ארבעת המקומות בהגדה שבהם שותים אחת מארבע כוסות היין. (3 נקודות)

## 6. הלכות ספירת העומר וימי הספירה

- א. בימי הספירה, מתי יש לספור את ספירת העומר ביום חול מלכתחילה, ומתי אפשר לספור אותה בברכה בדיעבד?  
 (3 נקודות)
- ב. (1) במשך כמה ימים יש לנהוג מנהגי אבלות בימי הספירה? הסבר מדוע.  
 (2) אילו מנהגי אבלות יש לנהוג בימים אלה? התייחס בתשובתך לשני מנהגי אבלות.  
 (3) מתי מתחילים לנהוג מנהגי אבלות בימי הספירה? כתוב שתי שיטות.  
 (5 נקודות)

## 7. הלכות ראש השנה

- א. ציין שישה שינויים בנוסח תפילת שמונה-עשרה בעשרת ימי תשובה. (3 נקודות)
- ב. כתוב מה הדין אם שכח לומר כל אחד משינויי הנוסח שצינת בסעיף א. (5 נקודות)

## 8. הלכות חלה

- א. אדם לש ממים ומאחד מחמשת מיני דגן עיסה ששיעורה מחייב הפרשת חלה – באיזה מקרה עליו להפריש חלה בברכה, ובאילו מקרים יפריש ממנה ללא ברכה? (3 נקודות)
- ב. עיסה שנלושה בביצים או במי פירות, מה עשה בה אדם כדי שיוכל להפריש ממנה חלה בברכה? (2 נקודות)
- ג. למי שייכת מצוות הפרשת חלה, ובאיזה מקרה יכול אדם אחר להפריש חלה? (3 נקודות)

## 9. הלכות הפרשת תרומות ומעשרות

- א. מהו הסדר שבו מפרישים את התרומות ואת המעשרות? בתשובתך התייחס לכל התרומות והמעשרות.  
 (4 נקודות)
- ב. מהו השיעור מן הפירות שיש להפריש לכל אחד מן התרומות והמעשרות? (4 נקודות)

# 10. הלכות כלאי זרעים

א. בנוגע לכל אחד משילובי המינים שלפניך, ציין אם יש בו או אין בו איסור כלאיים:

(1) אחד משני מיני הזרעים ראוי רק לרפואה.

(2) מין אחד ראוי למאכל אדם והאחר ראוי רק למאכל בהמה.

(3) שני המינים אינם ראויים למאכל אדם אלא רק למאכל בהמה.

(3 נקודות)

ב. בנוגע לכל אחת מן הפעולות האלה, ציין אם יש בה או אין בה איסור כלאיים:

(1) זריעת שני המינים במפולת יד

(2) זריעת שני המינים זה אחרי זה

(3) זריעת זרעים ליד עצי תפוח

(3 נקודות)

ג. ציין שלוש פעולות בשדה, מלבד זריעה, שחל עליהן איסור כלאי זרעים. (2 נקודות)

# 11. הלכות שימוש בפירות שביעית

א. האם מותר לסחוט מיץ מלימון שיש בו קדושת שביעית? הסבר מדוע. (2 נקודות)

ב. האם מותר לקלף תפוח שיש בו קדושת שביעית? הסבר מדוע. (3 נקודות)

ג. האם מותר להשליך לאשפה קליפות וגרעינים שאינם ראויים למאכל אדם? התייחס בתשובתך לשתי אפשרויות.

(3 נקודות)

# 12. הלכות משא ומתן

א. לפי קיצור שולחן ערוך, הסבר מדוע עונשו של סוחר שנוהג לרמות את לקוחותיו במידות או במשקולות הוא עונש קשה מאוד. (2 נקודות)

ב. בנוגע לכל אחת מן הפעולות האלה, כתוב אם מותר לעשותה:

(1) להחזיק בבית משקולת קלה יותר מן המשקל הרשום עליה.

(2) להחזיק בחנות משקולת קלה יותר מן המשקל הרשום עליה.

(3) להחזיק בחנות משקולת שלא אישר אותה המפקח המקומי על המשקולות.

(3 נקודות)

ג. אדם סיפר לחברו שהוא מתכוון לתת לו מתנה. האם הוא יכול לחזור בו ולא לתת אותה? התייחס בתשובתך לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

## פרק שני – מחשבה ומוסר (52 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 13–20.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 13 נקודות).

### 13. פרקי אבות, פרק ב', עם פירוש רבי עובדיה מברטנורה

א. "וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עימהם לשם שמים... ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה..." (משנה ב').

(1) לפי רבי עובדיה מברטנורה, מה אינו נחשב "לשם שמים" בהקשר של משנה זו?

(2) לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר מדוע העמלים לשם שמים יזכו לשכר.

(6 נקודות)

ב. (1) לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר את המעלה של "הרואה את הנולד".

(2) לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר מדוע ההפך של "הרואה את הנולד" אינו "מי שאינו רואה את הנולד" אלא

"הלווה ואינו משלם".

(7 נקודות)

### 14. רבנו יונה, פירוש לפרקי אבות, פרק ב'

"רבי אומר: איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם" (משנה א').

א. (1) לפי רבנו יונה, הסבר מהי "דרך ישרה" וכיצד היא "תפארת לעושיה".

(2) הסבר כיצד "דרך ישרה" היא "תפארת לו מן האדם".

(8 נקודות)

ב. לפי דברי רמב"ם המובאים בדברי רבנו יונה, הסבר מהי "דרך ישרה" וכיצד היא "תפארת לו מן האדם".

(5 נקודות)

### 15. רמב"ם, הלכות תשובה

א. על מי אמר רמב"ם "הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו"? (4 נקודות)

ב. אדם הקניט בדברים את חברו או את רבו –

מהו הדין אם חברו אינו רוצה למחול לו, ומהו הדין אם רבו אינו רוצה למחול לו? (5 נקודות)

ג. לפי רמב"ם, חזרה בתשובה יש בה חרטה, וידוי וקבלה לעתיד, וכן יש מעשים שהם מ"דרכי תשובה".

כתוב שלוש מדרכי התשובה. (4 נקודות)

16. רמב"ן, פירוש התורה, שמות, י"ג, ט"ז

א. "מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה".

לפי רמב"ן, כתוב את שלוש הדעות המשובשות באמונה, והסבר כיצד המופת האלוקי מבטל את כל הדעות האלה.  
(6 נקודות)

ב. לפי רמב"ן, לשם מה ציווה ה' מצוות רבות זכר ליציאת מצרים? (3 נקודות)

ג. "מן הניסים הגדולים והמפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה".

לפי רמב"ן, הסבר מדוע הניסים הנסתרים הם "יסוד התורה כולה". (4 נקודות)

17. ספר החינוך, מצוות קידוש שבת בדברים

א. (1) לפי ספר החינוך, מהי המטרה של קידוש השבת בדברים?

(2) הסבר מדוע קבעו חכמים שיש לקדש את השבת על היין.

(6 נקודות)

ב. (1) למי התירו חכמים לקדש את השבת על הפת? הסבר מדוע.

(2) מדוע חייבו חכמים לקיים את מצוות ההבדלה על יין ואסרו את ההבדלה על פת?

(7 נקודות)

18. המב"ט, בית אלוקים

א. "התפילה... עיקרה הוא כוונת הלב... אינה נשלמת אלא בדיבור".

(1) הסבר מנין לומדים שאת התפילה צריך לבטא בפה.

(2) כתוב שתי תועלות לביטוי בפה של התפילה.

(6 נקודות)

ב. כתוב תועלת אחת שיש ליחיד שהתפלל אך הבקשות שביקש מהקב"ה בתפילתו לא נענו. (3 נקודות)

ג. כיצד פירש המב"ט את דברי רבי אלעזר "גדולה תפילה יותר ממעשים טובים"? (4 נקודות)

19. הרב שמואלביץ, שיחות מוסר, הכרת הטוב

א. מדוע חייב התלמיד בהכרת הטוב לרבו? ענה על פי ההסבר של הרב שמואלביץ לשלושת הדימויים שאמרו החכמים

שביקרו את רבי אליעזר בעת חוליו. (8 נקודות)

ב. כיצד תלמיד מקיים את חובת "הכרת הטוב" לרבו במלואה? (5 נקודות)

20. הרב דסלר, קונטרס החסד

- א. הסבר מדוע "הכרת טובה היא תולדת כוח הנתינה", ומדוע "כפיות טובה היא תולדת כוח הנטילה". (4 נקודות)
- ב. "אם חפץ ה' שלא יהיה האדם לנוטל... אם כן למה ברא את האנשים בעולם אחד ויעשם לחברתיים, הלא טוב היה אם כל אחד מבני האדם נברא בעולם מיוחד לעצמו?".
- מה הן שתי התשובות של הרב דסלר על שאלה זו? (5 נקודות)
- ג. "הנוטלים מריעים זה לזה... אבל הנותנים משלימים זה את זה".
- הסבר דברים אלה. (4 נקודות)

**בהצלחה!**